

POSTANOWIENIE

Dnia 5 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku N. L.
przy uczestnictwie R. G.
o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 sierpnia 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od postanowienia Sądu Okręgowego
we W.
z dnia 8 lipca 2019 r., sygn. akt [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego, oddalając wniosek o zasądzenie odsetek ustawowych od tej kwoty.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie N. L. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego we W. z dnia 8 lipca 2019 r. oddalającego jej apelację od postanowienia Sądu Rejonowego dla W. we W. z dnia 4 października 2018 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek wnioskodawczynie o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, wydanego przez Sąd Rejonowy dla W. w dniu 4 marca 2014 r., w którym za spadkobiercę zmarłej w dniu 5 lutego 2013 r. J. G. uznany został jej syn, uczestnik R. G., dziedziczący na podstawie ustawy.

Wnioskodawczyni – córka uczestnika - twierdziła, że to ona jest spadkobierczynią swojej babki, na podstawie jej własnoręcznego testamentu, który zmarła sporządziła w latach 90-tych XX w., i który został zniszczony przez uczestnika w 2012 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawczyni rzeczywiście sporządziła testament, w którym powołała do dziedziczenia wnioskodawczynię, jako swoją najstarszą wnuczkę, jednak zniszczyła go w 2009 r., z uwagi na zastrzeżenia jakie miała do zachowania wnuczki, która z nią mieszkała w okresie wieloletniego pobytu rodziców poza granicami kraju. Sąd ustalił ponadto, że w 2009 r. spadkodawczyni miała zachowaną pełną zdolność świadomego i swobodnego powzięcie decyzji i wyrażenie woli w kwestii odwołania testamentu przez jego zniszczenie. Później, w 2011 r. doznała udaru mózgu, na skutek którego tę zdolność utraciła. Zmarła w dwa miesiące po kolejnym udarze, który nastąpił w grudniu 2012 r. Wersję zdarzeń przedstawioną przez uczestniczkę, według której spadkodawczyni nie zniszczyła testamentu lecz dokonał tego uczestnik w 2012 r. w obecności żony – matki wnioskodawczyni, z którą rozwiódł się niezwłocznie po śmierci spadkodawczyni, Sądy obu instancji uznały za niewiarygodną. Zgodnie przyjęły też, że skuteczne odwołanie przez spadkodawczynię testamentu w 2009 r. otworzyło drogę do spadkobrania ustawowego, które stwierdzone zostało w postanowieniu z dnia 4 marca 2014 r., wobec czego nie zachodzą podstawy do dokonania zmiany tego postanowienia.

W skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia oddalającego apelację wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niezastosowanie art. 926 § 1 i 2 k.c. i art. 946 k.c. Wskazała także na naruszenie przepisów postępowania, a konkretnie art. 378 § 1 k.p.c.

We wnioskach domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia, a ponadto zasądzenia na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawczyni uczestnik wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawczyni jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpoznania swojej skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy jej oczywistą zasadnością. Jej zdaniem nastąpiło „bezpodstawne uznanie przez Sądy obu instancji, że w rozpoznawanej sprawie porządkowi prawnemu odpowiada wyłącznie powołanie do spadku R. G. na podstawie ustawy z art. 926 § 1 i 2 k.c. Tymczasem nie można przyjąć, że w przedmiotowej sprawie zachodzi podstawa do uznania nabycia spadku przez uczestnika na podstawie ustawy, bowiem uczestnik dopuścił się zniszczenia testamentu i działał wbrew woli spadkodawczyni.”

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać kwalifikowane naruszenie przepisów prawa przez sąd orzekający, a także to, że w jego wyniku zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910).

Tymczasem uzasadnienie zamieszczone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzało się zasadniczo do polemiki z ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez Sądy obu instancji, co nie mogło odnieść skutku,

ponieważ w postępowaniu kasacyjnym wyłączona została możliwość kwestionowania oceny dowodów przeprowadzonej przez sądy powszechne i poczynionych na ich podstawie ustaleń (art. 398³ § 3 k.p.c.), zaś Sąd Najwyższy związany jest podstawą faktyczną ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sądy powszechne rozpoznające sprawę (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Przebieg postępowania apelacyjnego nie wskazywał też na oczywistą zasadność zarzutów naruszenia przepisów postępowania.

W rezultacie nie potwierdziło się wystąpienie podstawy przedsądu wskazanej przez wnioskodawczynię.

Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. Wniosek o zasądzenie odsetek od kosztów nie został uwzględniony z uwagi na niesprecyzowanie okresu, za jaki uczestnik się ich domagał.